

závěr

Reklama a propaganda: akcelerace

osnova

- Arzenál reklamních prostředků
  - Rádio (Německo, USA)
  - V ulicích
    - alegorické průvody
    - Objekty a výkladce a neony
    - Příležitostné prodejní akce (Svatopluk Turek)
    - Diapozitivy
    - Komiks
    - Film a trikfilm
- Emoce futurismu (*The cradle will rock!*)
- Akcelerovaná krása automobilu
- Reklama jako nástroj propagandy akceleruje termodynamickou společnost

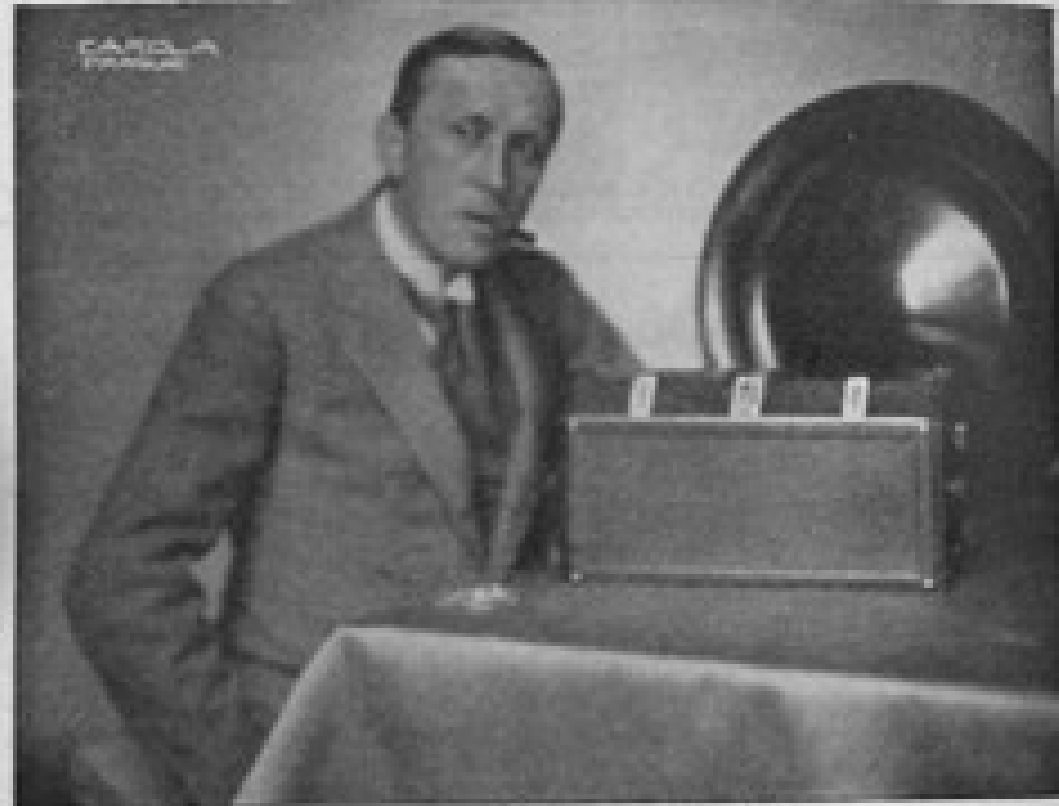
Arzenál reklamních prostředků: rádio

<https://www.youtube.com/watch?v=yrzs9z79R2w> (min 7:00 a 9:00)

- Pravidelné vysílání USA, koncem 20. let
- 1923 pravidelné vysílání v Československu
- 1929 – Berlín: Sjezd *International Advertising Association* a *Union Continentale de la Publicité* a *Reklameschau*,
- 1932: Joseph Goebbels, “*Die achte Großmacht*,” *Signale der NSDAP* (Zentralverlag der NSDAP., 1938), pp. 1-10.
- 1933-1934: *Fireside Chat* 1. srpna 1933, *1. září 1933* a *1. října 1933* (Crisis)

PHILIPS RADIO

stí slušná řada lidí. O obrazech zdobících jídelnu, nedoporučovalo by se vésti příliš učené rozhovory, neboť je-li člověk obyčejným smrtelníkem, mohl by se nesmrtelně blamovat, kdyby snad viděl v obraze odpočívajícího horníka. Mikulášský kostel.

K. Čapek.

Bernard a
sen

ulice

Berlin 1929

Alegorické průvody

Alegorický vůz
„Austria“, při brněnské
střelecké slavnosti 1892

Před několika dny vypukl ve mlýně
 V. Louzala ve Starém Kolině požár,
 kterým mlýn byl zcela zničen. Škoda činí
 několik milionů Kč. Přítel našeho listu,
 MUC. Fr. Prokeš, pořídil tento obrá-
 tek během požáru.

Baťův reklamní automobil, který při květinovém korsu, pořá-
 daném P. V. V., získal IV. cenu. Na obrázku jsou prodavačky, oble-
 čené do národních krojů země, do kterých Baťa své výrobky do-
 váží. Před vozem šla kapela, složená vesměs ze zaměstnanců Ba-
 ťových závodů. Baťův vůz bylo neobyčejně živě Pražáky aklamován

- Alegoricko-reklamní vůz Baťa, pro příležitost Pražských vzorkových veletrhů 1928.
- „Hudba hrála s elánem a velmi obětavě za pochodu Prahou skoro celých 6 km...Přijetí průvodu bylo velmi sympatické. Mnohde sami diváci velmi živě volali Nazdar!, říkali si: „No jo Baťa!“ „Vida Baťu!“ Dychtivě sbírali a četli letáčky. Kluci si je schovávali a slibovali si, že za ně ve škole něco zapartikují. Chtěli mít všechny texty ve všech barvách. – Letáčeků bylo rozdáno cestou, která šla od vinohradské prodejny Fechovou, celým náměstím Václavským, po Příkopech, Poříčí, mostem Hlávkovým až k výstavišti (cca 6km!), přes 200.000 ex.“
- (Z dopisu referujícímu reklamnímu oddělení ve Zlíně od J. Solara)

91 1 12 10 30

Brno 1928

*Městská Plynárna
1938*

**Macy's
Thanksgiving Day
Parade, New York
(od 20. let)**

Berlín, vítězný průvod 1940

<https://vimeo.com/140204431>

MI-CAREME 1908

Char de Bibendum et de Dion-Bouton

Reklamní objekty, poutače 3D

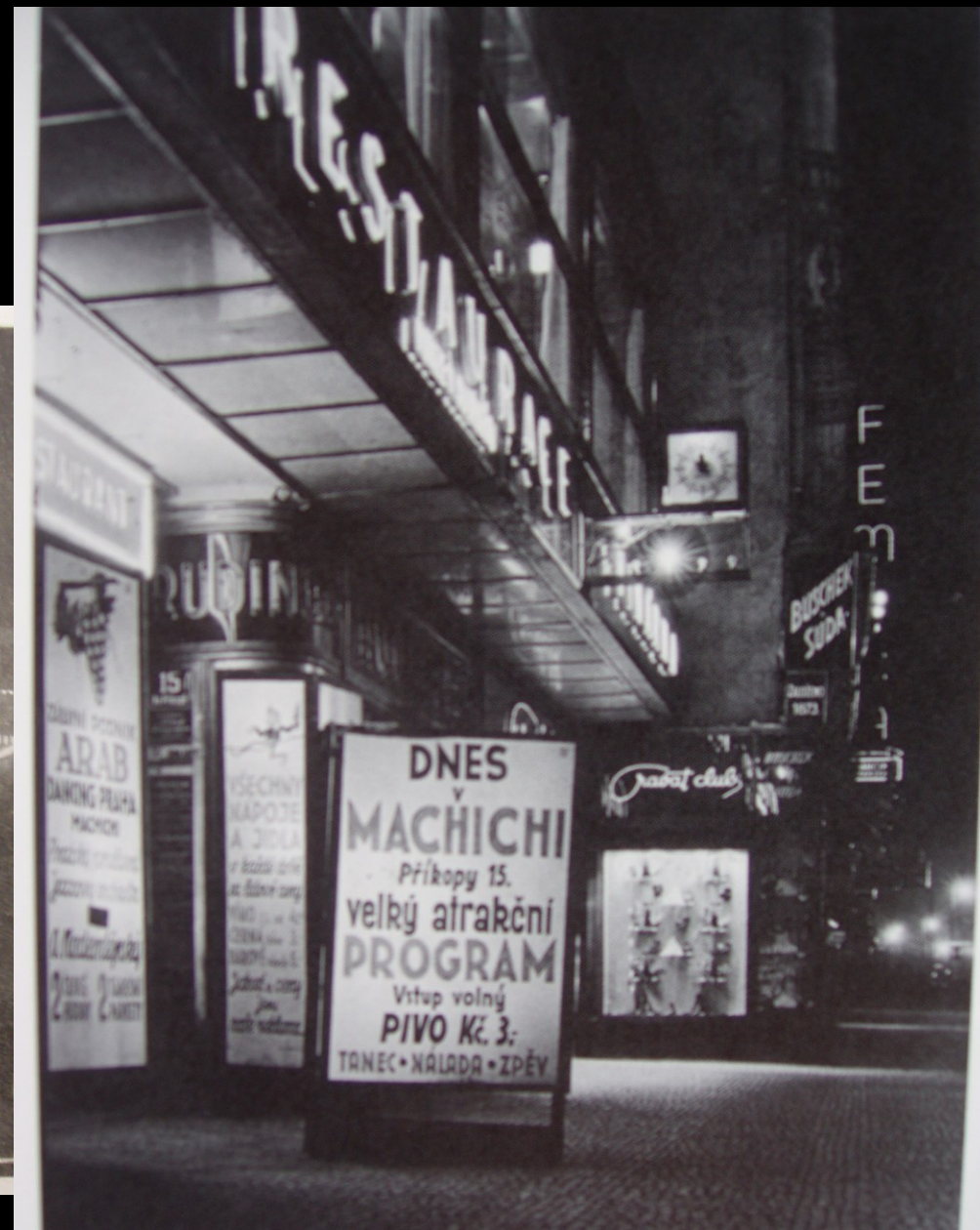
Kupfer-Braukessel für 1000 hl auf der Brauerei- und Mälzerei-Ausstellung.

Pneumatiky Baťa, PVV 1934, nasvícený objekt před vstupní branou.

výkladce a neony

Brno 1928

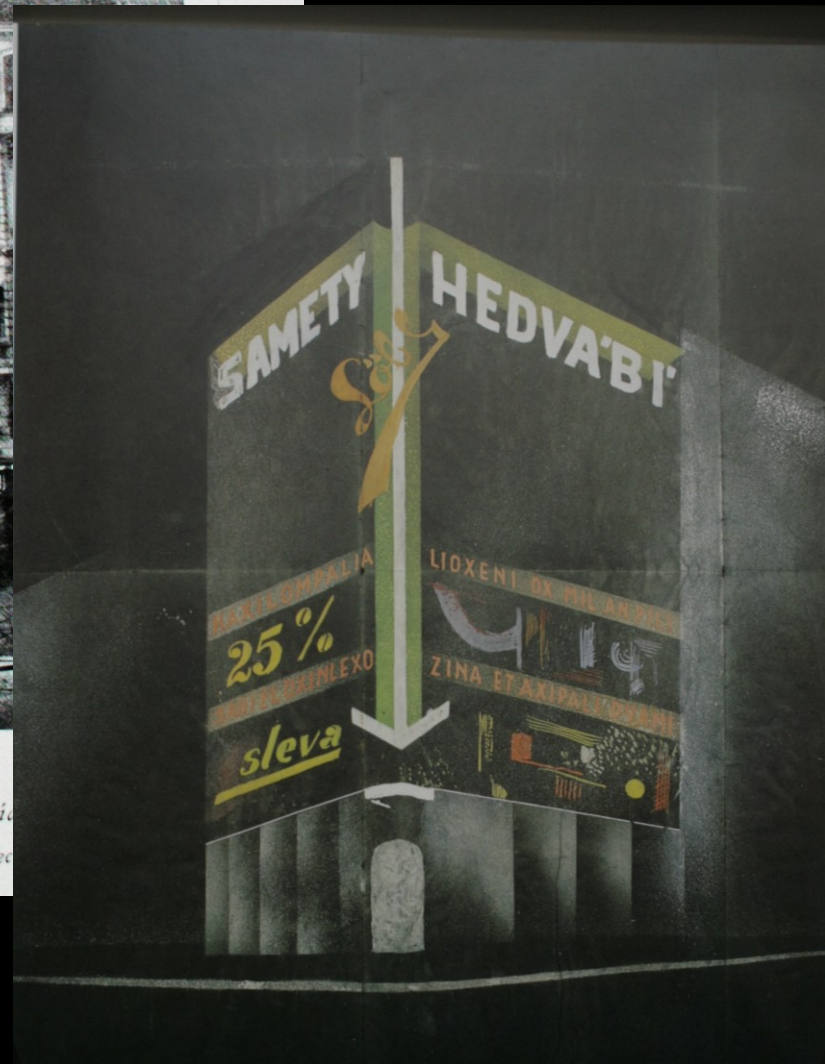
Obr. 22a (nahoře).

Obr. 22b (dole).

Obr. 22c.

Sřešní vícebarevná světelná reklama se střechy.
Počet a druh žárovek: 4000 žárovek po 15 wattů
60 kilowattů.

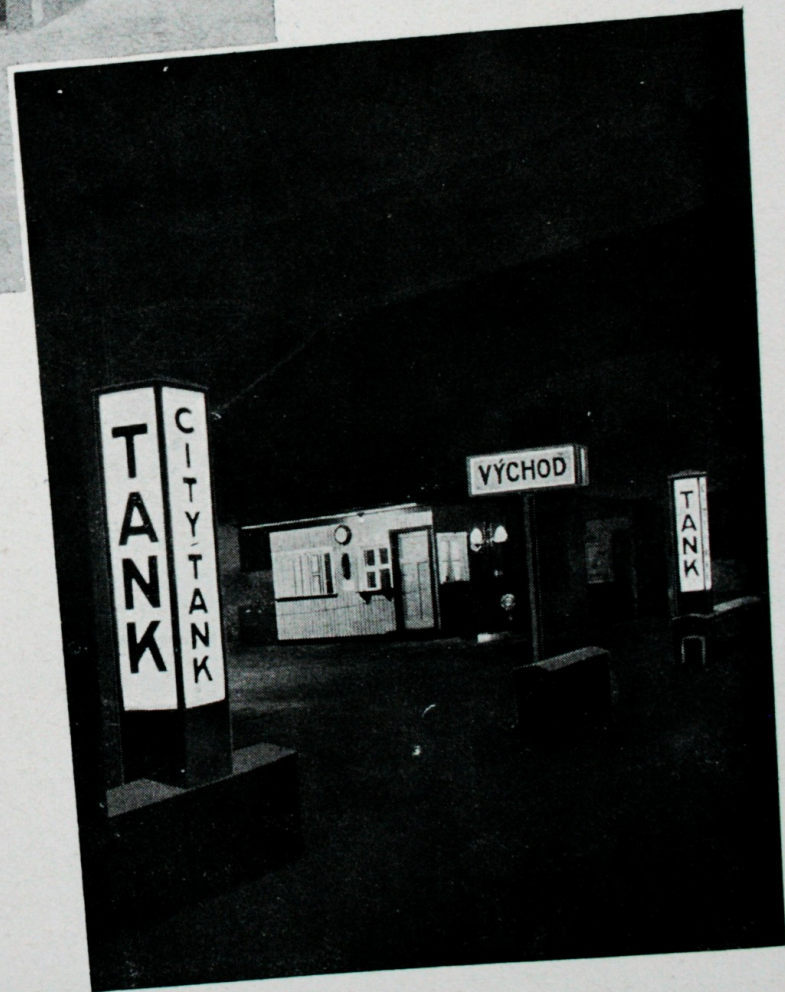

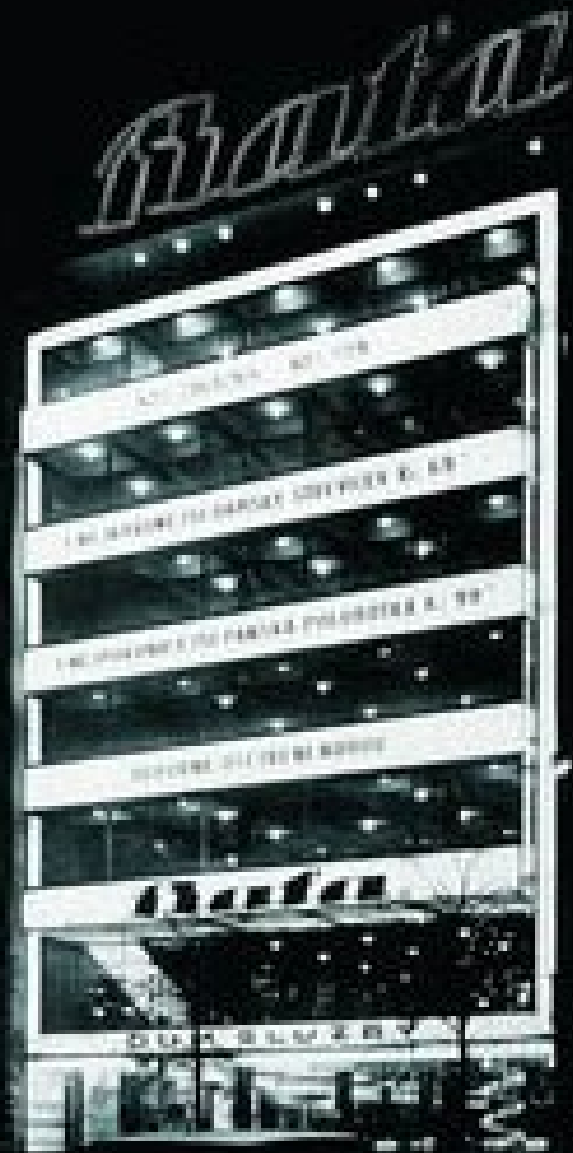

Obr. 12a

Obr. 12b

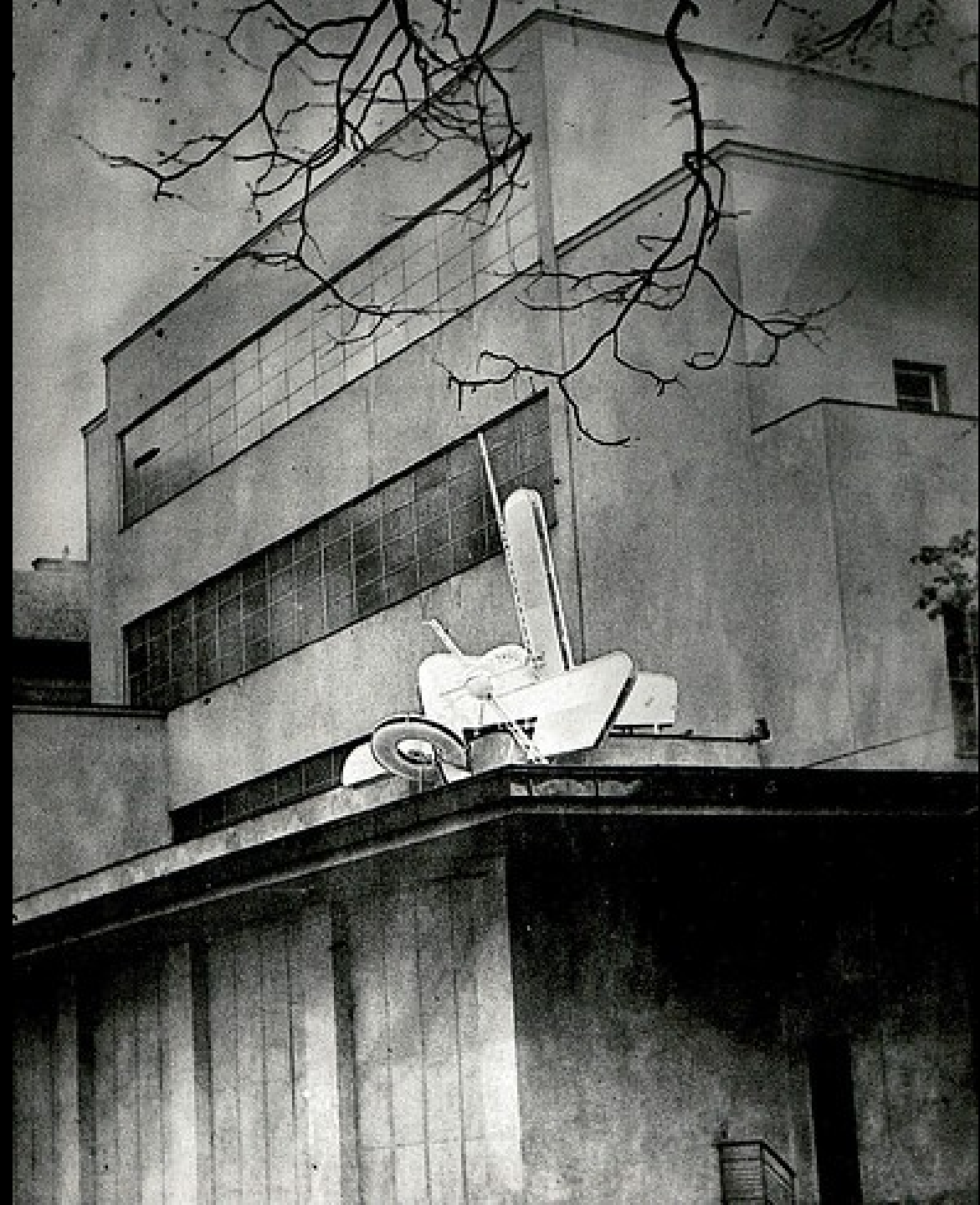

... tímto mem na světlém podkladě.

Zdeněk Pešánek, 1930: *Edisonova transformační stanice v Praze*

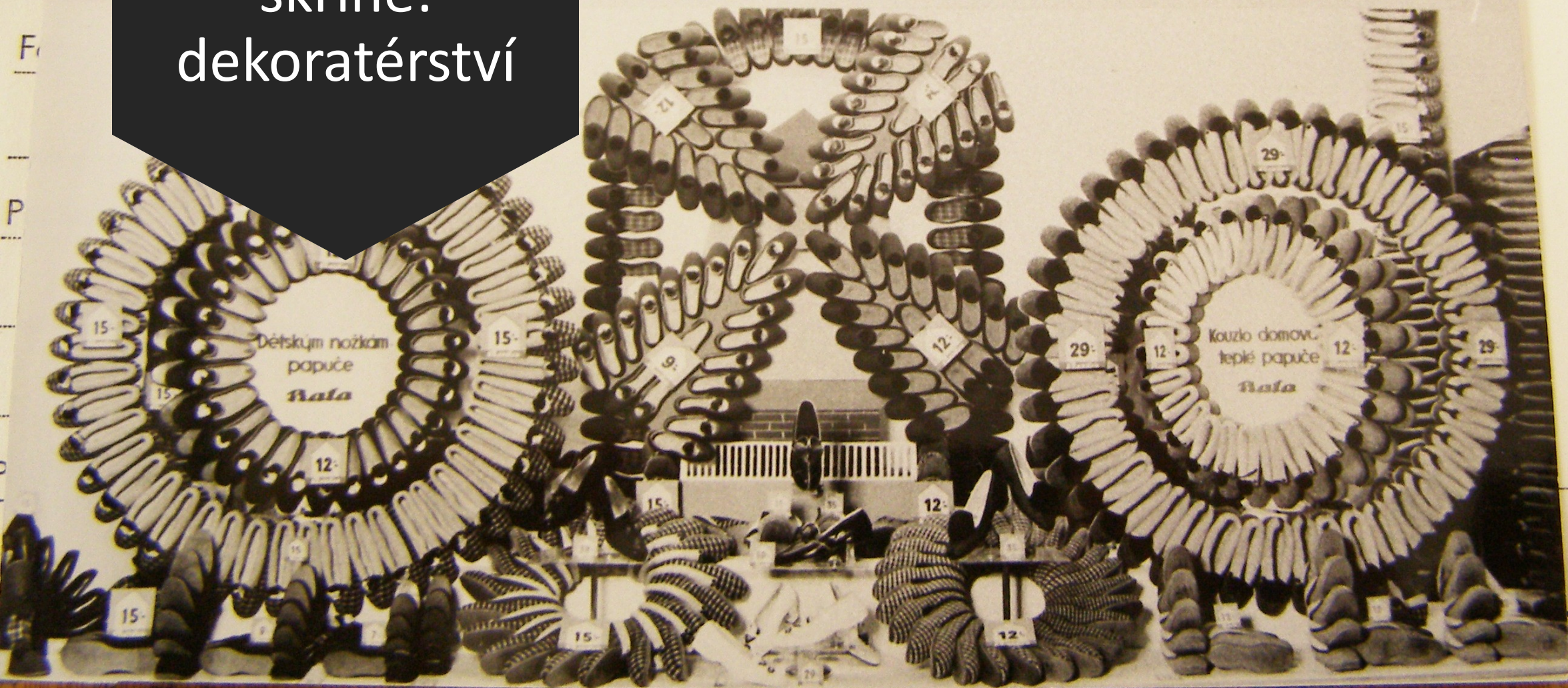

Berlínský olympijský stadion 1936:

F
D
F
P

Výkladní skříně: dekoratérství

menschlid das in der
tulze eingenaht war.
remni slitek vsitů
do cepice.

K 10,000.000

ODMĚNY
ZA ZPRÁVY, KTERÉ BY VEDLY
K DOPADENÍ PACHATELŮ

KDO ZNÁ ZDE VYSTAVENÉ
VĚCI ?

pouliční akce

- Svatopluk Turek

Elise Daniels with street performers, suit by Balenciaga, Le Marais, Paris, 1948.

Persil, Německo, 1927

Reklama v kině

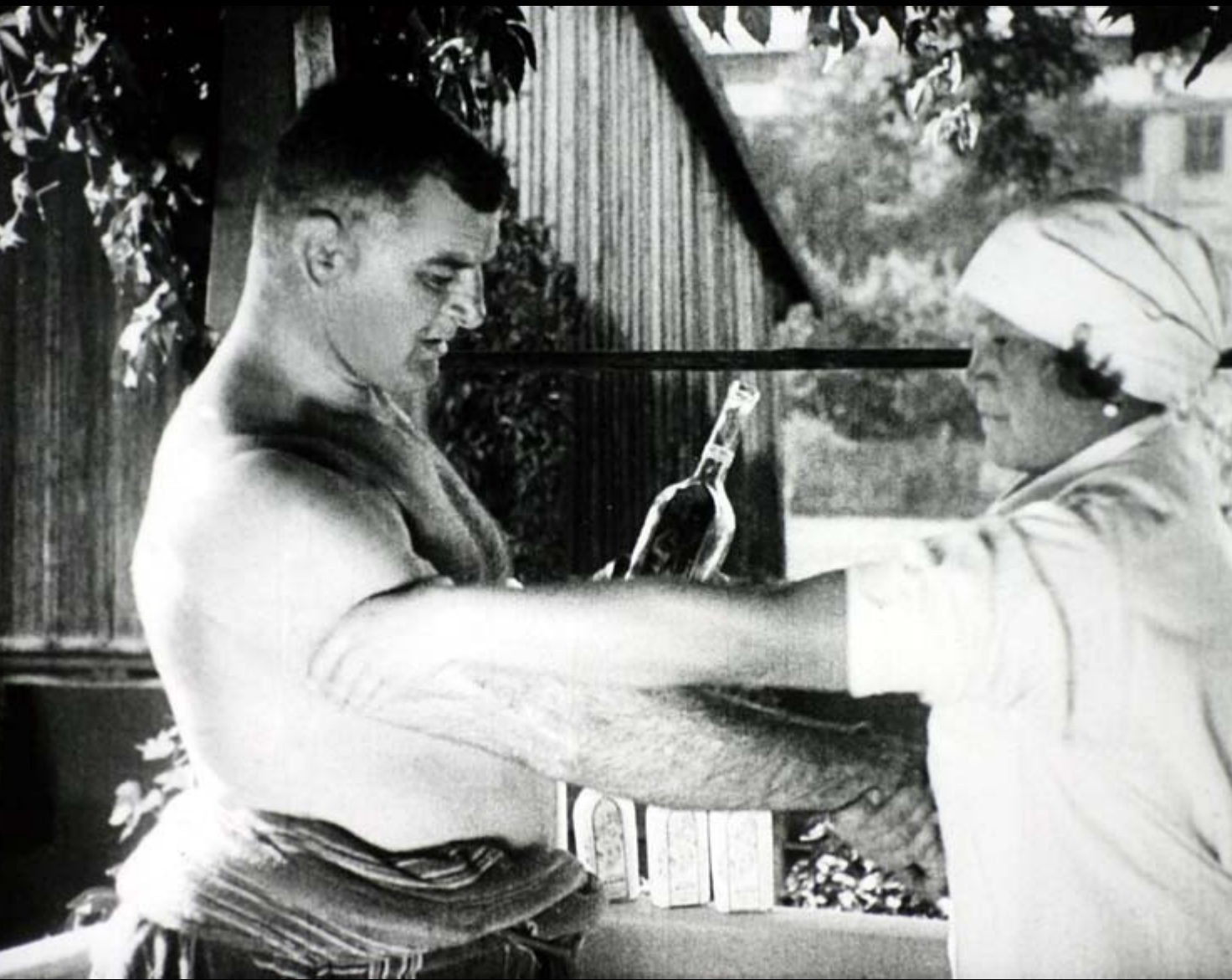
- Diapozitivy promítané na plátno před začátkem filmu
- Reklamní filmy a trikfilmy

<https://www.youtube.com/watch?v=02E2uwKlyJA>

Baťa, Nová píseň (Repinovy Burlaci na volze)
<https://www.youtube.com/watch?v=FZU-fRK9yaE>

Film a trikfilm

<http://film.nfa.cz/portal/avrecord/0061898>

Dodalovi

- Karel Dodal
- Hermína Týrlová
- Irena Dodalová

- Elekta-Journal Film
- I.R.E. film

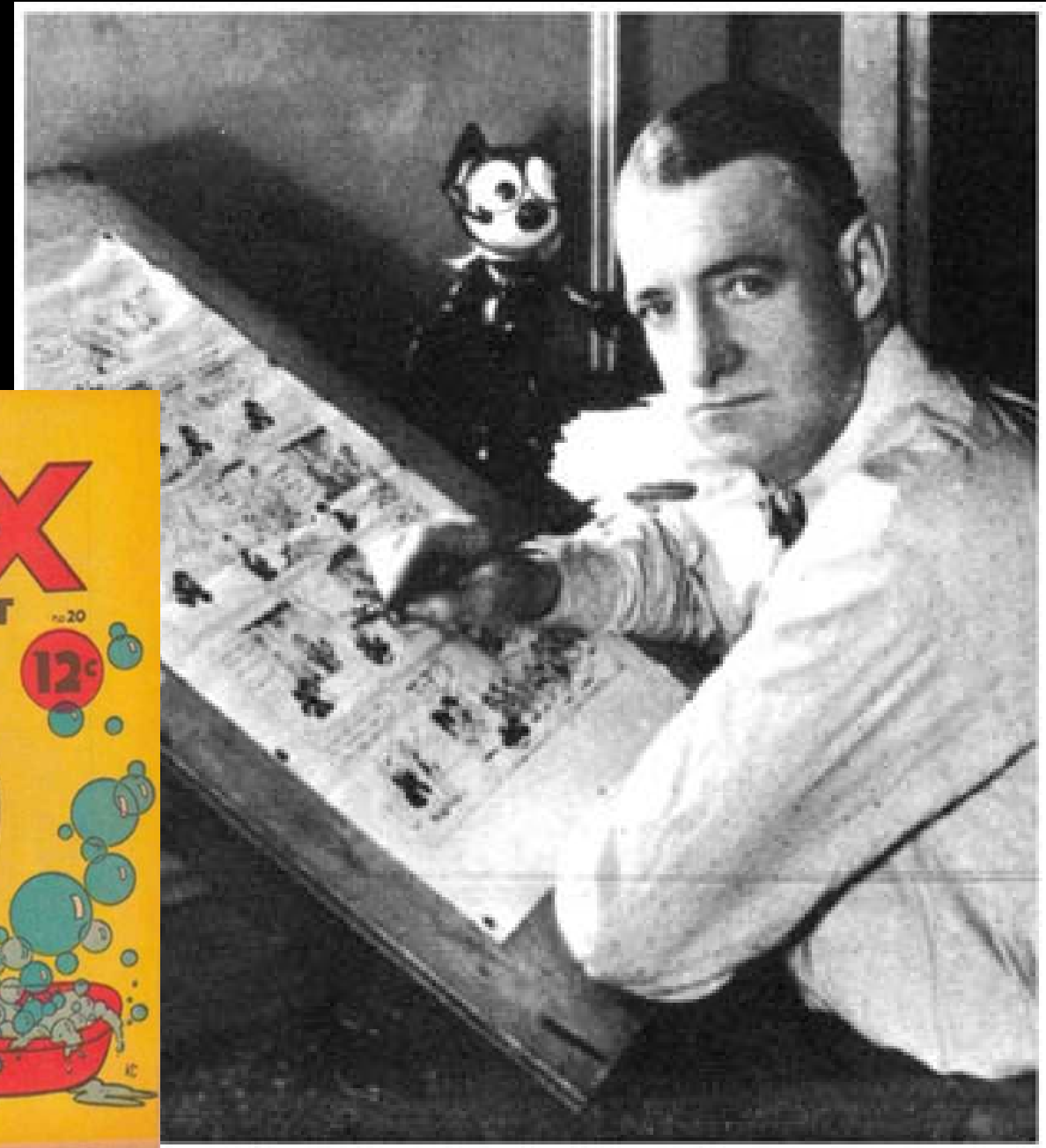
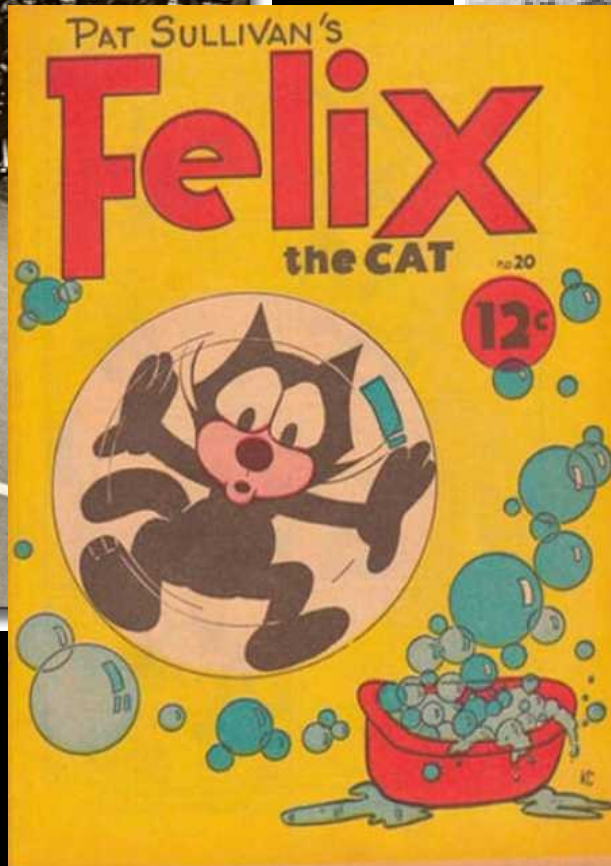
1924

<https://www.youtube.com/watch?v=DvELBy>

[DzPTs](#)

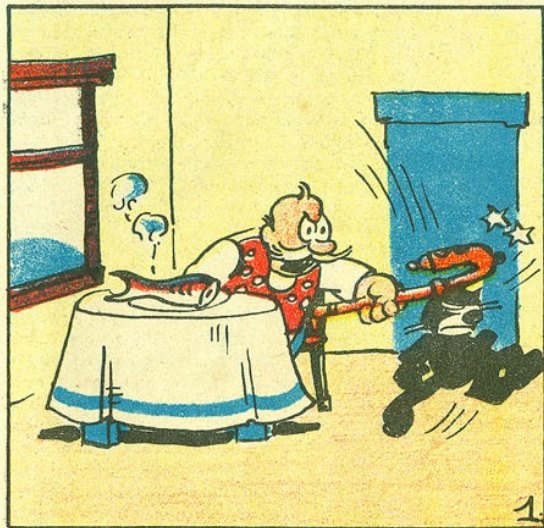
<https://www.youtube.com/watch?v=cvKBIE>

[wYISA](#)

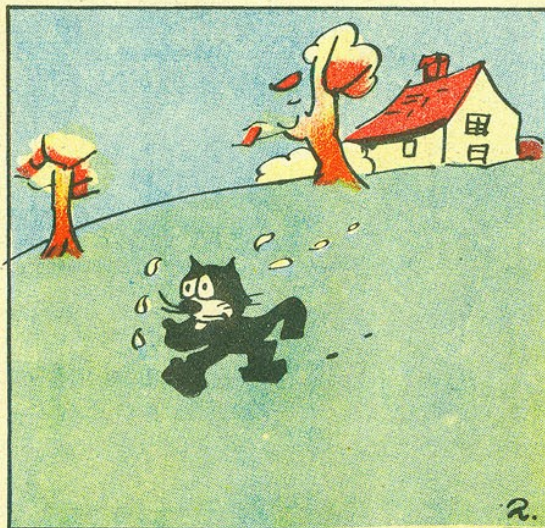

KRATOCHVILNÉ KOUSKY KOCOURA FELIXE.

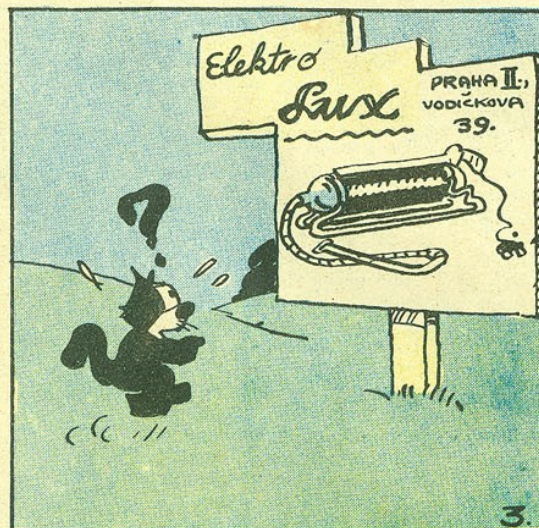
IV.

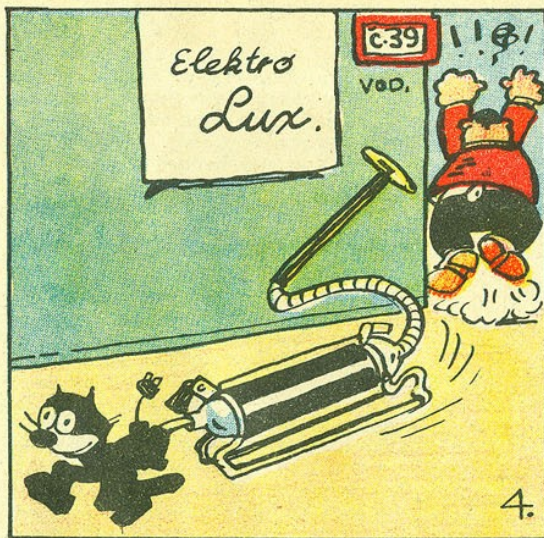
1. Pan domácí Fuks si rybu upraví dal. Felix loučí o svůj podíl, který ihned vzal.

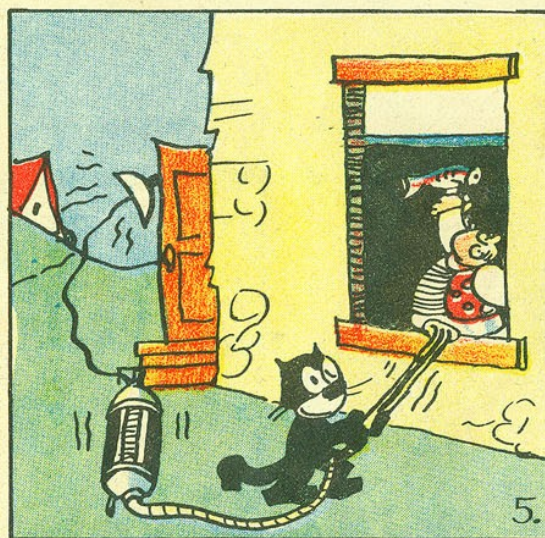
2. V tichém pláči v bolu kráčí, slzou smáčí zem', jak by se mu za to pomstil, nyní myslí jen.

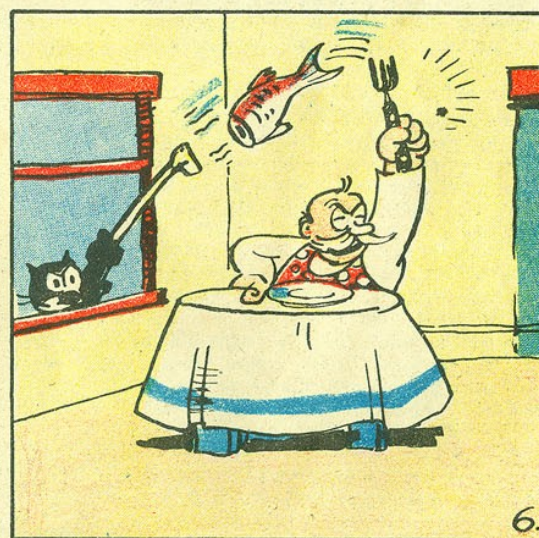
3. V tom zří velký reklamní štít fy. Elektro-Lux. Nápad mihne jeho mozkem: „Už to máme, pane Fuks!“

4. Do Prahy hned letí. Zpátky vleče kořistí Elektro-Lux, který všechno předúkladně vyčistí.

5. Na ssací ten aparát pak venku zapne drát a hned motor uvnitř začne písničku svou hrát.

6. K napřážené násosce tu kapr letí: Šups! — Z vidličky jak ptáče skáče: „Sbohem, pane Fuks!“

Ladislav
Vlodek,
Elektrolux,
1926

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK V HABEŠI

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK NA BLATECH

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK NA POLÁRNÍM KRUHU

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK V ČINĚ

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK NA SLOVENSKU

DOBRODRUŽSTVÍ
OTÁČKA A RÁČKA

OTÁČEK A RÁČEK V AMERICĚ

Zápalky a moderní společnost

Claude Lévi-Strauss: termodynamika

Technika a civilismus

Extenze a invence distribuce
Kritika a kontrola/disciplinace
Zušlechtování a úpadek

Nacionalismus a „lidovost“

Futuristický *Danse macabre*

Tullio Crali,

„Než se padák otevře“ ("Prima che si apra il paracadute"), 1939. (Casa Cavazzini, Museo d'Arte Moderna e Contemporanea, Udine, Italy)

*Jsme svědky zrození Kentaura a
zkrátka uvidíme letět první
Anděly! (...) nemocná lampa učila
nás pohrdat klamnou matematikou
našich umírajících očí. Křičel jsem:
„Čich, jenom čich stačí šelmám!“*

(1909, Manifest futurismu)

Kabriolet spirit of ecstasy

Tedy, nečekám, že budu žít víc jak 1000 let. Vsednu si do odkrytého automobilu. Hned teď mi přihrejte Playboye – a červeného. Přítulného řidiče v koženém kabátě, cestu, která nekončí - a je mi jedno, kam jedeme.

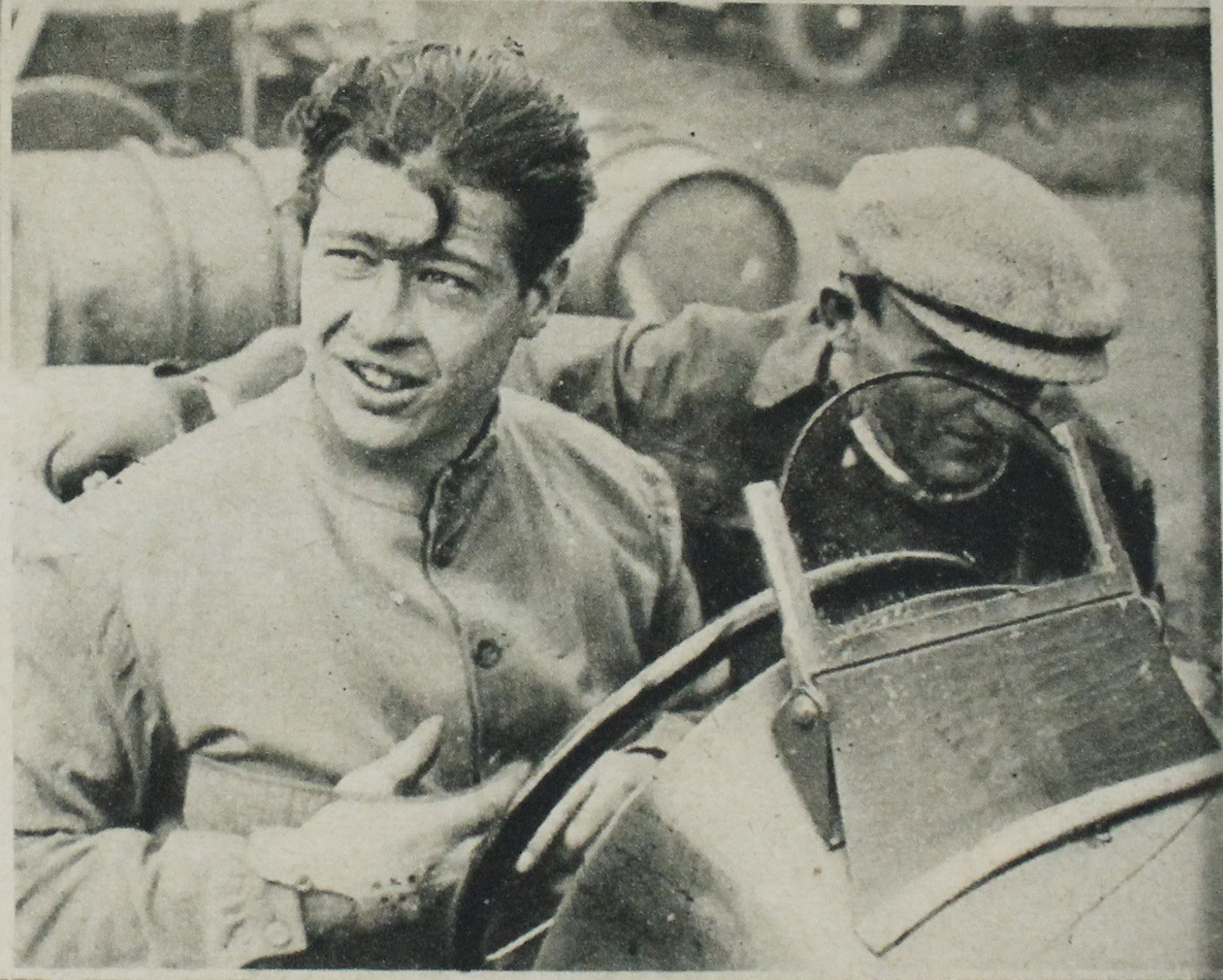
Tělo, stroj a kombinéza

„(...) pro většinu zámožnějších občanů Zenitu, byl automobil poezií i tragédií, láskou i hrdinstvím. Kancelář byla pirátskou lodí, ale auto jeho nebezpečnou výpravou na břeh, (...) Strašně rád bych si vzal pěkně dlouhou dovolenou. Jet někam autem. Prostě něco.“
Sinclair Lewie: Babbitt. 1922.

„Za svítání zastavil před hotelem automobil. Cizinec usedl do nízké karosérie, která se rozjela prudkým smykem, jako by to kobyłka byla skočila skokem dlouhým a nízkým. A zmizeli. Zatímco náměstí zůstalo, v strakatosti své zapomenouc včerejšku a zatímco čtyři ulice představovaly chapadla příliš krátká, než aby podala středu města to, o čem dálka snila.“
Richard Weiner: Uhranuté města (in: Netečný divák, 1917)

CH. PHILLIPPOSIAN

Jedno tělo

- Jsme vůle k letu. On a já jsme rychlost. Vůle, motor a čtyři kola.
- Marshall McLuhan: prostorová extenze těla

AUTO
P R A G A

ŽENY, MOTORISUJTE SE!
EMANCIPUJTE SE DO DŮSLEDKU!
NEZŮSTÁVEJTE POZADU ZA MUŽI!
TENTO SPORT JE I PRO VÁS!
MĚJTE SVŮJ VLASTNÍ VŮZ!

Koupíte si jich buď PRAGU PICCOLO nebo PRAGU ALFU. Jsou to vozy nejen spolehlivé a elegantní, ale mají i svou zcela příslušnou, sňatkem právě byly zradily slavnost. Můžete si je a neobázejte se prohlédnout sami.

ČESKOMORAVSKÁ - KOLBEN - DANĚK

Žena, která snese beze strachu 100km rychlost, je již nebezpečné stvoření pro muže jako já.

„Svobodná vůle stroje to je katastrofa.“ (s. 18)

- Claude Lévi-Strauss: „studené“ a „horké“ společnosti, hodiny a termodynamické stroje.
- *„Nepřítelem automobilu jsou již jen ti, kdož se vzpírají jakémukoli pokroku. Již není nedůvěry a nepochopení významu automobilu v lidu. Ba naopak. Auto je snem dětí, sportovců, zemědělců, obchodníka, průmyslníka i dělníka, města i venkova. Všech těch, jichž snahou je dostat se rychle a kdykoli jinam bez pomoci a nezávisle od cizích lidí. (...) Auto, umožňující rychlé změny, nesoucí nové myšlenky, rozšiřuje obzor a sbližuje lidi i kraje.“ (Eliška Junková, in: Eva, 1929)*

„obludná buržoazní potřeba bezpečí“ a *tvůřivé akce*

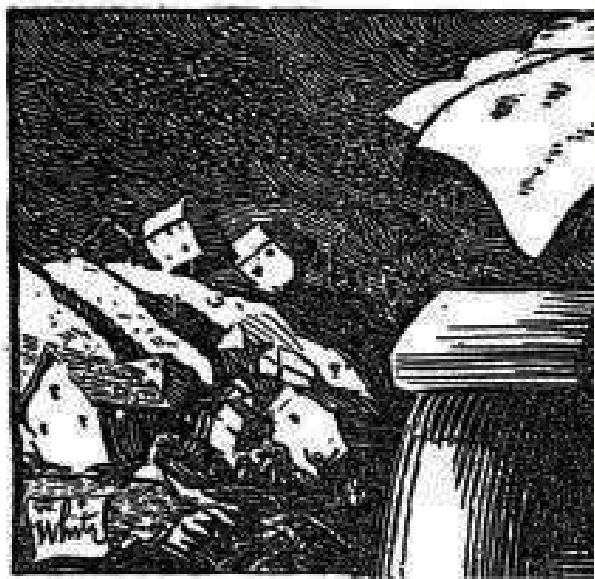
- Georges Sorel (+1922)
- Revoluce jako heroická
tvůřivá akce a nezištná
služba proletariátu,
která rozbíjí tradici
podrobování a vášnivě
povzbuzuje sebedůvěru
utlačovaných.

ION ROUSEL

Secretary Hoover's Call Alarming Increase

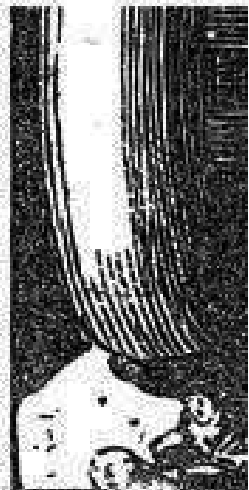
roads become insignificant by comparison with those caused by automobiles.

The huge economic loss caused by street and highway accidents is set forth in a preliminary report prepared by the Committee on Statistics appointed by Secretary Hoover. On this subject the report says in part:

"The economic loss due to these approximately 180,000 accidents in which personal injuries occur can probably never be known. Several estimates have been made. The most conservative is based upon the usual liability of \$5,000 per life and average of \$175 for each personal injury.

"These two items, applied to 22,000 fatalities and 478,000 non-fatal injuries, respectively, give an approximate total of \$202,000,000. Add to this an average actual property damage of \$500 for all accidents involving either personal injury or property damage (conservatively estimated at 1,000,000), there results a total estimated loss of nearly \$203,000,000 annually.

"In these estimates no account is

ROULEZ SOUS LE SIGNE

ADOPTED

Esso Lubricants

R KILLINGS

o Check The e Problem

the streets and roads. Accidents, the world be a privileged class who would wear such costumes. In reality, the automobile drivers are a privileged class right now.

"Under present conditions there is deadly competition between pedestrian and motorist for a use of those strips of territory we call street a condition deadly to the motorist, with the victory to the motorist.

"Frankly, it is largely a one-or-a-viewpoint, this war system, and the case individual if able to march ahead from his other self called the wheel. As both must use the highway, and as two bodies cannot occupy the same space at once, when the tread meet, as they so often do, what is the solution?

"Manifestly, the street cannot go on. The mangling and crushing cannot continue. Human? No for relief. The troubled mother who sends her little child off to school or out to play, the faltering aged person who tentatively attempts a crossing must have some means of their safety. Conversely, the conscientious operator who with tense nerves sees the foot dart out into his very path from some unexpected direction is entitled to some regard.

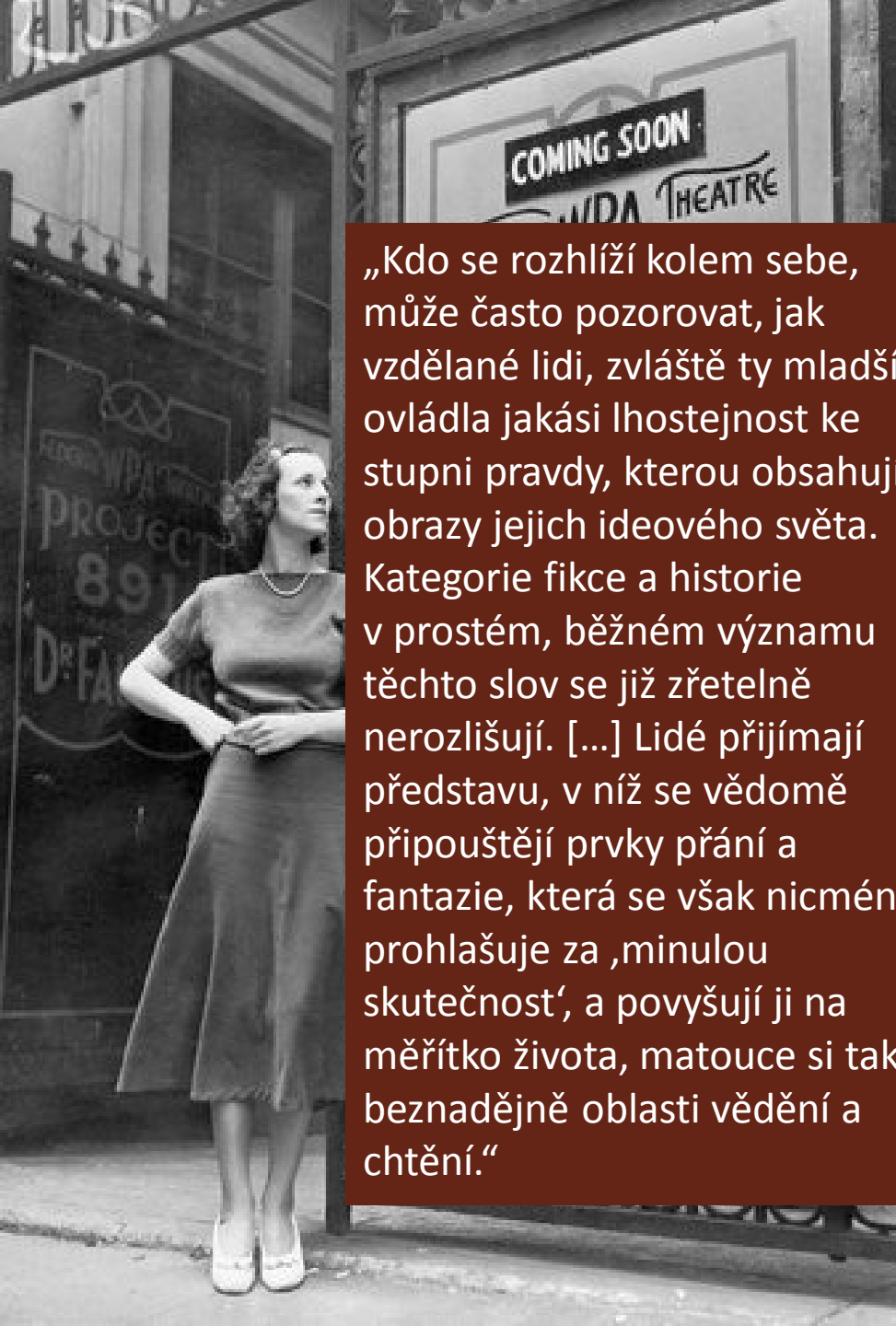
"As it stands, the motorist has won his contest for the use of the street over the foot passenger, despite the present efforts of police, courts and motor vehicle authorities to regulate him and his kind. The motorist has inspired fear and the sort of respect that broods over his tracks.

"If we have failed adequately to regulate motorists shall we succeed any better in attempts to regulate pedestrians? It is well enough to condemn the 'jay walker,' if by that term we mean the reckless individual who is bent on getting there, whether on or off a crosswalk, without looking or governing his movements. But if we mean the nervous and the under-average in intelligence and alertness of our population who do not use the best judgment because they cannot and who, unconcerned by the never-ending, never-ending train of automobile that rushes roll ceaselessly toward them, cutting up the highway as fast as to upset all calculations of time and space, try to thread their way through, if they are to cross at all, then I disagree emphatically.

As to Regulating Footwalkers.

"Any regulating of the pedestrian is to be done with caution. His constitutional rights still exist on paper, at least. To place in the hands of any single official such as the Police Commissioner of this or any other city the unrestricted power to promulgate codes for his conduct is a questionable expedient, no matter how well meaning that official may

Federstein Like a Rabbit.

Sensuality, eros, not the intellect....?

„Kdo se rozhlíží kolem sebe, může často pozorovat, jak vzdělané lidi, zvláště ty mladší, ovládla jakási lhostejnost ke stupni pravdy, kterou obsahují obrazy jejich ideového světa. Kategorie fikce a historie v prostém, běžném významu těchto slov se již zřetelně nerozlišují. [...] Lidé přijímají představu, v níž se vědomě připouštějí prvky přání a fantazie, která se však nicméně prohlašuje za ‚minulou skutečnost‘, a povyšují ji na měřítko života, matouce si tak beznadějně oblasti vědění a chtění.“

[The Cradle Will Rock!](#)

<https://www.youtube.com/watch?v=rqPE0YYgwjI> (min 16:39)

Edward L. Barneys (1929): *Propaganda*

„Uvědomělá a inteligentní manipulace řízených návyků a názorů mas je zásadním prvkem demokratické společnosti.“

Václav Práger – Jiří Solar, *Potřebuje demokracie soustavné propagandy?* Praha 1934.

Alfréd Fuchs, *Propaganda v demokracii a diktaturách.* Praha 1938.

Iracionalita, dynamismus, radikalita:

(Johan Huizinga, *Ve stínech zítřka. Diagnóza kulturní choroby naší doby.*)

Jak působí *dílo, projev, reklama a propaganda*

